

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-53>

УДК 338.48-32(072)

ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ ВОЛИНИ

EXCURSION ACTIVITY AS A MEANS OF PROMOTING THE MULTICULTURAL HISTORICAL HERITAGE OF VOLYN

Лисюк Тетяна Василівнакандидат педагогічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1629-9652>**Lysiuk Tetiana**

Lesya Ukrainka Volyn National University

У статті досліджується роль екскурсійної діяльності як важливого інструменту збереження, осмислення та популяризації мультикультурної спадщини Волинського краю. Волинь – територія з глибокою історичною пам'яттю, у якій перетинаються культурні традиції українського, польського, єврейського, чеського, литовського, німецького та інших народів. Особливу увагу приділено аналізу змісту, форми та методів проведення екскурсій, що спрямовані на відтворення багатонаціонального образу регіону, формування міжкультурного діалогу та підвищення обізнаності місцевого населення й туристів щодо культурного розмаїття Волині. Автором розглянуто теоретичні і практичні засади екскурсійної діяльності як просвітницького та інтеграційного засобу. Висвітлено приклади успішних екскурсійних практик, які репрезентують пам'ятки релігійного, побутового, архітектурного та художнього характеру, а також інтерпретують складні сторінки історії через призму локальної спадщини.

Ключові слова: екскурсійна діяльність, екскурсія, мультикультурна спадщина, Волинь, цифровізація екскурсійних об'єктів.

The article explores excursion activities as a powerful means of preserving and promoting the multicultural heritage of the Volyn region. The relevance of the topic is due to the need to understand the multilayered cultural heritage of Volyn, which was formed as a result of the long coexistence and interaction of representatives of different ethnic groups, religions and traditions. In the context of modern challenges, including war, destruction of the cultural environment, and the need to preserve identity, excursion practice is gaining particular importance as a form of cultural communication, education, and interethnic dialogue. The purpose of the study is to identify the features, potential and effective approaches to organising excursions aimed at representing the multicultural heritage of Volyn, as well as to analyse their impact on the formation of a tolerant worldview, preservation of historical memory and enhancement of the region's tourist attractiveness. The methodological basis of the study is based on interdisciplinary approaches that combine elements of historical and cultural analysis, ethnography, source studies and local history. The methods used are comparative analysis, field research, observation, analysis of the content of excursion routes, questionnaires of excursionists, as well as the study of archival and museum sources. The study found that excursion activities in the Volyn region have significant potential for restoring and updating multicultural narratives. It has been found that successful excursion routes are based on a deep historical context, take into account local peculiarities, and activate the emotional involvement of the audience. Tours dedicated to Jewish, Polish, Czech, German, and Ukrainian cultural heritage contribute to the formation of new approaches to understanding common history and cultural identity. The practical value of the article lies in the formulation of recommendations for museum staff, local historians, guides, and tour route organisers. The results of the study can be used in the development of cultural tourism, the creation of interactive programmes for young people, as well as in intercultural educational projects at both the regional and national levels.

Keywords: excursion activity, excursion, multicultural heritage, Volyn, digitalisation of excursion objects.

Постановка проблеми. Волинь, як один із визначних історико-культурних регіонів України, характеризується винятково багатотою та різноманітною мультикультурною спадщиною. Упродовж багатьох століть на її теренах мирно співіснували представники різних етнічних і релігійних спільнот – поляки, євреї, чехи, литовці, німці та інші народи. Цей міжкультурний обмін сприяв формуванню унікального культурного ландшафту, який знайшов відображення в архітектурі, сакральних спорудах, народних традиціях, фольклорі, кулінарній спадщині й історичній пам'яті.

У контексті сучасних соціокультурних трансформацій, глобалізаційних викликів і загроз культурному надбанню, спричинених воєнними діями, збереження та актуалізація мультикультурної спадщини Волині постає як пріоритетний напрям наукового й суспільного дискурсу. Це вимагає активного залучення місцевих громад, освітніх інституцій, наукової спільноти та фахівців туристичної галузі до розробки та реалізації цілісних підходів щодо осмислення й репрезентації такого цінного міжкультурного ресурсу.

За таких умов особливого значення набуває екскурсійна діяльність як універсальний інструмент популяризації, інтеграції та збереження етнокультурного надбання. Її потенціал полягає у здатності поєднувати освітні, комунікативні та емоційно-ціннісні функції, забезпечуючи діалог поколінь, культур і спільнот через призму локальної історії. Саме тому виникає потреба в комплексному науковому аналізі можливостей екскурсійної практики як ефективного механізму включення мультикультурної історичної спадщини Волині в сучасний культурно-туристичний простір України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика популяризації культурної та туристичної спадщини, зокрема в контексті екскурсійної діяльності, знайшла відображення у наукових розвідках О. Терещук, Ю. Білецького [4–5], Т. Трофімук-Кирилової, А. Карпюк [7] та інших дослідників.

Аспекти впровадження цифрових інноваційних технологій у туристичній сфері України проаналізовано в роботах Л. Ройко [3].

Існуючі публікації переважно зосереджуються на організаційних та тематичних аспектах туризму, частково торкаючись культурної спадщини. Проте цілісний підхід до популяризації саме мультикультурної спадщини Волині через екскурсійну діяльність залишається

малодослідженим і потребує подальшого теоретичного та практичного опрацювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування ролі екскурсійної діяльності як ефективного інструменту популяризації мультикультурної спадщини Волинського краю, розвитку локального туризму та збереженні історичної пам'яті через представлення багатонаціонального і культурного різноманіття регіону.

Завдання: охарактеризувати історичні та культурні передумови формування мультикультурної спадщини Волині; проаналізувати сучасний стан екскурсійної діяльності у Волинському регіоні в контексті висвітлення багатокультурної тематики; розробити рекомендації щодо удосконалення екскурсійної діяльності як інструменту популяризації локальної спадщини; узагальнити приклади ефективних екскурсійних практик та окреслити перспективи їх подальшого розвитку, зокрема із застосуванням цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мультикультурна історична спадщина Волинського регіону є цілісним історико-культурним явищем, що сформувалося внаслідок тривалого співіснування, культурного обміну та взаємопроникнення традицій численних етнічних і релігійних спільнот.

Протягом століть Волинь була простором, де перепліталися українські, польські, єврейські, чеські, німецькі, литовські та інші культурні впливи. Саме ця культурна взаємодія зумовила формування глибоко насиченого культурного середовища, що виявляється як у матеріальних пам'ятках, так і в нематеріальних практиках.

Архітектурні ансамблі міст і сіл, храми різних конфесій, давні кладовища, мовні ареали, побутові традиції, кулінарні звичаї, музика та ремесла – усе це є свідченням багатокомпонентного характеру регіональної ідентичності Волині. Така спадщина виходить за межі звичайного історичного інтересу, вона становить важливу складову сучасного культурного капіталу, має потенціал бути основою для формування міжкультурного діалогу, критичного переосмислення минулого та консолідації локальних спільнот [7].

Сьогодні, в умовах зростання потреб у культурному відновленні, ідентифікації спільного спадку та активізації внутрішнього екскурсійного туризму, мультикультурна спадщина Волині має розглядатися як ресурс стратегічного значення. Її репрезентація через екскурсійну діяльність набу-

ває особливого значення, адже саме через осмислену та фахово організовану екскурсію створюються передумови не лише для популяризації знань про багатокультурне минуле, а й для формування нових форматів освіти, виховання толерантності та патріотично-історичної відповідальності.

Екскурсійна практика постає не лише як форма передачі інформації, а як комунікативний механізм, здатний об'єднувати покоління, етноси й соціальні групи навколо спільних цінностей та спадщини. Це відкриває перспективи для більш широкого включення мультикультурного компоненту в програми регіонального розвитку, туристичної промоції та освітніх ініціатив. Популяризація у форматі екскурсій – це не лише інформування, а й залучення до діалогу та формування нового погляду на спільну історію [5].

Змістовно побудовані екскурсії, що акцентують на мультикультурності регіону, дозволяють вивести забуті або маргіналізовані сторінки історії на публічний рівень; зруйнувати одновимірні національні уявлення про минуле; репрезентувати Волинь як привабливий екскурсійно-туристичний осередок із впізнаним культурно-історичним самобутнім профілем.

У ході дослідження проаналізовано приклади успішної реалізації таких екскурсій: маршрути в м. Луцьку, м. Володимирі, м. Ковелі, с. Зимному та інших населених пунктах, де представлена спадщина різних народів [8].

Встановлено, що найбільше зацікавлення викликають ті екскурсії, які доповнені локальними історіями, автентичними об'єктами, інтеркультурними сюжетами та інтерактивними формами подачі матеріалу.

Волинська область є одним із найяскравіших прикладів регіонів України, де історично сформувалася багаточасова культурна карта. Особливо цінною є її мультикультурна спадщина, яка зосереджена в ключових містах та містечках, що стали осередками етноконфесійного співіснування та культурної взаємодії [1].

Луцьк – адміністративний центр Волинської області, є найбільшим і найрепрезентативнішим містом з погляду мультикультурної спадщини. Тут зосереджено низку об'єктів, що свідчать про співіснування української, польської, єврейської, литовської та німецької культур. До найбільш значущих пам'яток належать Луцький замок (Замок Любарта), Синагога, Костел Петра і Павла, Кірха, пра-

вославні церкви, колишні єврейські квартали. Місто є потужним центром формування сучасного екскурсійно-туристичного продукту з мультикультурним змістом [3].

Володимир – одне з найдавніших міст України, в якому збереглися унікальні сакральні пам'ятки різних конфесій: православна Іллінська церква, костел Іоакима і Анни, домініканський монастир, єврейські кладовища. Місто уособлює багатовікову присутність різних етносів та релігійних традицій [2].

Олика – містечко, яке упродовж довгого часу було резиденцією роду Радзивіллів. Тут збереглися величні зразки польської архітектурної спадщини: Костел Святої Трійці, замок Радзивіллів, госпіталь святого Лазаря. Олика є важливою локацією на маршрутах мультикультурної спадщини.

Ковель – місто з промисловим і транспортним значенням, у якому також збереглися елементи культурної присутності різних народів. Тут функціонує краєзнавчий музей, що репрезентує багатокультурну історію регіону. У місті наявні пам'ятки польської та єврейської спадщини, храми різних конфесій.

Зимне – село біля Володимира, відоме своїм православним Святогірським Успенським монастирем, який має візантійські культурні впливи. У Зимному зосереджено потужне духовне осереддя, що приваблює паломників різних етнічних груп.

Колодяжне – село, відоме насамперед як місце проживання Лесі Українки. Музей-садиба письменниці – це не лише пам'ятка української культури, а й важливий культурний центр регіону, який бере участь у формуванні локальної ідентичності.

Рожище, Антонівка, Несвіч, Затурці, Серники – менші населені пункти Волині, у яких збереглися елементи матеріальної та духовної спадщини німецьких колоністів, чеських поселенців, караїмської та татарської громад. У кожному з цих пунктів можна знайти сліди специфічної культурної присутності: кірхи, кладовища, побутові будівлі, храми (рис. 1).

Характеристика головних об'єктів мультикультурної історичної спадщини Волині представлена у таблиці 1.

Одним із ключових стратегічних напрямів у процесі популяризації мультикультурної спадщини Волині є системне залучення локальних суб'єктів культурної комунікації – краєзнавчих музеїв, гідів-дослідників, представників національних громад, етнічних об'єднань, культурно-освітніх центрів і релігійних організацій. Ці інституції та осо-

**Рис. 1. Картосхема розміщення екскурсійних об'єктів
мультікультурної історичної спадщини Волині [1]**

бистості виступають не лише носіями знань про історію регіону, а й активними ретрансляторами живої пам'яті, що зберігає в собі унікальний досвід конкретних громад, родин і осіб, дотичних до формування культурного обличчя Волині.

Такий підхід дозволяє уникати стандартизованих або поверхових інтерпретацій історико-культурного матеріалу, що часто зустрічається у шаблонізованих туристичних продуктах. Залучення «носіїв середовища» сприяє збереженню автентичності й глибинності наративів, підвищує рівень історичної достовірності, а також надає екскурсіям емоційної напруги й особистісної залученості.

Формування маршрутів за участю локальних гідів і дослідників, які мають безпосередній зв'язок із територіями, традиціями чи релігійними спільнотами, дозволяє не лише транслювати фактичні знання, а й створю-

вати культурний досвід, у якому важливу роль відіграє суб'єктивне бачення, голос свідка, родинна пам'ять.

Крім того, партнерство з представниками національних громад (зокрема польської, єврейської, чеської, литовської, німецької, караїмської) відкриває можливості для діалогу культур, переосмислення травматичного минулого, подолання історичних упереджень та створення інклюзивного простору пам'яті. За допомогою таких колаборацій екскурсійна діяльність набуває реконструктивного потенціалу, вона здатна не лише інформувати, а й формувати критичне мислення, повагу до культури інших та відповідальність перед спадщиною.

Орієнтація на міжсекторальну співпрацю у сфері розробки екскурсійних наративів не лише підвищує якість туристичного продукту, а й забезпечує сталий розвиток культурної пам'яті, сприяє збереженню локальної іден-

Таблиця 1

Екскурсійні об'єкти мультикультурної історичної спадщини Волині

Об'єкт	Місце розташування	Культурна належність	Тип об'єкта	Значення	Потенціал для екскурсій
Луцький замок (Замок Любарта)	 м. Луцьк	Українська / литовська	Архітектурна пам'ятка	Один із найстаріших замків України	Туристичний магніт, комплексні історичні тури
Синагога	 м. Луцьк	Єврейська	Сакральна споруда	Символ єврейської громади	Екскурсії, єврейська спадщина
Костел Святої Трійці	 сmt. Олика	Польська	Сакральна архітектура	Шедевр бароко на Волині	Релігійний і архітектурний туризм
Кірха лютеранська	 м. Луцьк	Німецька / протестантська	Сакральна споруда	Свідчення німецької колонізації	Екскурсія: «Луцьк багатонаціональний»
Музей-садиба Лесі Українки	 с. Колодяжне	Українська	Меморіальний музей	Центр української культури та літератури	Літературні екскурсії
Замок Радзивіллів	 сmt. Олика	Польська / литовська	Архітектурна пам'ятка	Резиденція польсько-литовських магнатів	Екскурсії з історії шляхетських родів
Єврейське кладовище	 м. Володимир	Єврейська	Меморіальний об'єкт	Місце пам'яті, пов'язане з трагедіями XX ст.	Маршрути пам'яті та толерантності
Пам'ятна дошка на місці колишньої чеської школи	 м. Луцьк	Чеська	Меморіальний об'єкт	Свідчення чеської міграції XIX ст.	Етнографічні екскурсії
Національний заповідник «Стародавній Володимир»	 м. Володимир	Багатонаціональна	Історико-культурний комплекс	Поєднання різних культур і конфесій	Комплексні тематичні тури, туристичні кластери

Джерело: складено автором

тичності та інтегрує спадщину Волині в ширший міжкультурний і національний контекст.

Популяризація мультикультурної спадщини Волині в сучасних умовах нерозривно пов'язана з упровадженням новітніх цифрових технологій, які кардинально змінюють підходи до сприйняття культурного контенту та організації екскурсійної діяльності. Зокрема, застосування *мобільних гідів, віртуальних 3D-моделей об'єктів спадщини, QR-навігації та додатків з елементами доповненої (AR) та віртуальної (VR) реальності* відкриває нові горизонти для репрезентації історико-культурного багатства регіону [3].

Такі інструменти дозволяють інтегрувати мультимедійні формати (аудіо, відео, інтерактивні карти, панорамні тури), які значно збагачують зміст екскурсійного маршруту, забезпечуючи глибше занурення в культурний контекст і візуалізацію втрачених або недоступних об'єктів.

Завдяки QR-кодам, розміщеним безпосередньо на локаціях, користувачі можуть оперативно отримувати інформацію мовою, зручною для них, що також сприяє інтернаціоналізації туризму.

Окремо варто підкреслити роль цифрових рішень у контексті залучення молодіжної аудиторії, яка мислить у категоріях інтерактивності, мобільності та технологічної зручності. Формати, орієнтовані на смартфон-користувача, збагачені елементами гейміфікації, розширеної реальності чи інтерактивного вибору маршруту, суттєво підвищують мотивацію молоді до пізнання культурного надбання.

Використання сучасних цифрових інструментів є не лише засобом модернізації екскурсійної практики, але й ефективною стратегією актуалізації мультикультурної спадщини в інформаційну епоху, де конкуренцію за увагу аудиторії виграє насамперед той, хто вміє розповісти про складне – доступно, візуально, інтерактивно.

Оцифровані об'єкти мультикультурної спадщини Волині представлено у таблиці 2.

На сьогодні процес оцифрування об'єктів мультикультурної спадщини Волині активно триває й залишається одним із пріоритетних напрямів культурної політики регіону. Така діяльність має подвійну мету: з одного боку – сприяти збереженню та архівації вразливих елементів культурного надбання в умовах війни, а з іншого – забезпечити їх широку популяризацію у світі, зробити доступними для міжнародної спільноти, науковців, освітян і туристів.

Особливої ваги цифрові інструменти набувають у контексті інклюзивності, оскільки створюють можливість для ознайомлення з культурними об'єктами тим категоріям громадян, які фізично не можуть відвідати відповідні локації.

Оцифровані об'єкти – у форматі віртуальних турів, 3D-моделей, цифрових архівів чи мобільних додатків є не лише інструментом доступу, а й засобом культурної дипломатії, що дозволяє представити багатство Волині на глобальному рівні, навіть у складних умовах воєнного часу [4].

Окрім цифрових інструментів, важливу роль у збереженні та популяризації мультикультурної ідентичності регіонів відіграють і традиційні, але адаптовані під сучасність підходи [6]:

1. *Тематичні фестивалі та культурні події* – інтеграція екскурсій у структуру фестивалів (днів міста, етнічних свят, реконструкцій).

2. *Екскурсії з живими персонажами* – театралізовані прогулянки, де екскурсоводи виступають у ролі історичних чи фольклорних постатей.

3. *Кулінарні маршрути* – поєднання огляду архітектурних чи етнічних локацій із дегустаціями традиційної кухні різних громад.

4. *Співпраця з закладами освіти* – передбачає залучення здобувачів освіти до розробки та презентації екскурсійних маршрутів, спрямованих на висвітлення внеску різних національних і релігійних спільнот у соціокультурний розвиток Волинського регіону, а також до організації та проведення екскурсій об'єктами мультикультурної спадщини.

5. *Майстер-класи та ремісничі покази* – включення до екскурсійних маршрутів інтерактивів із народними майстрами (гончарство, лозоплетіння, писанкарство), тощо.

Волинь є одним із найвиразніших регіонів України в аспекті етнокультурного розмаїття, сформованого багатовіковою історією співіснування українців, поляків, євреїв, чехів, німців, литовців, татар, караїмів та інших національних спільнот. Така спадщина, за своєю природою, становить виняткову культурну, гуманітарну й туристичну цінність, проте процес її належної популяризації стикається з низкою проблем, а саме:

– значна частина об'єктів мультикультурної спадщини, особливо пов'язаних з єврейською, караїмською та німецькою присутністю є зруйнованими, а отже – не інтегрованими в актуальний публічний дискурс і екскурсійно-туристичну пропозицію;

Таблиця 2

Оцифровані об'єкти мультикультурної історичної спадщини Волині

Назва локації	Фото	Link
Замок Любарта		https://surl.li/dwvxrl
Лютеранська Кірха		https://surl.li/twnlvv
Синагога		https://surl.gd/rmhvbv
Кафедральний костел святих апостолів Петра і Павла		https://surl.lu/mwurcp
Олицький замок		https://surl.li/qgnqpc
Ковельська ратуша		https://surl.lu/qjezxb
Козацькі могили(Берестечко)		https://surl.li/dsjotb
Монастир бригідок		https://surl.li/ontbnq
Музей Волинської ікони		https://surl.li/dzfcpy
Колодяжне		https://surl.cc/ckpxao

Джерело: складено автором

– недостатнє фінансування. Значна частина музейних установ, локальних ініціатив і туристичних проєктів не має достатніх ресурсів для дослідження, відновлення, оцифрування або презентації об'єктів спадщини;

– не усі об'єкти історичної мультикультурної спадщини Волині представлені в онлайн-форматах: 3D-моделі, віртуальні тури, мультимедійні аудіогіди.

Це звужує доступ до спадщини маломобільних груп населення та іноземних туристів;

– суперечливість історичної інтерпретації. Іноді популяризація спадщини зіштовхується з локальними стереотипами, історичними травмами та конфліктами пам'яті, що ускладнює вільну комунікацію довкола тем минулого.

Незважаючи на зазначені виклики, існують реальні перспективи посилення та систематизації зусиль із популяризації мультикультурної історичної спадщини Волині:

- подальша цифровізація та мультимедійне представлення. Активне використання цифрових технологій (VR/AR, мобільні додатки, інтерактивні платформи) здатне розширити цільову аудиторію, підвищити привабливість культурного контенту й забезпечити сталість культурної комунікації навіть в умовах війни;

- розвиток інклюзивних екскурсійних маршрутів. Орієнтація на потреби осіб з інвалідністю, молоді, ВПО та представників діаспори дозволяє значно розширити доступ до спадщини, актуалізуючи її як інструмент соціальної згуртованості та пам'яті;

- створення міжетнічних наративів. Формування інтегрованих історій, у яких відображено досвід спільного життя різних громад, дозволяє не лише зберегти пам'ять, а й перетворити минуле на ресурс для діалогу;

- залучення локальних ініціатив та громади. Активізація діяльності краєзнавчих музеїв, громадських організацій, місцевих гідів і шкіл може стати основою для створення самобутнього туристичного продукту, вкоріненого в місцеву ідентичність і автентичність;

- міжнародне партнерство та грантова підтримка. Співпраця з польськими, чеськими, німецькими, єврейськими фондами й організаціями, зацікавленими у збереженні спільної спадщини, відкриває нові можливості для реставрації об'єктів, досліджень і популяризації.

Висновки. Популяризація мультикультурної спадщини Волині є стратегічно важливою не лише для збереження історичної пам'яті, а й для зміцнення культурної ідентичності, розвитку туризму та міжетнічного діалогу.

Подолання наявних проблем через інноваційні підходи, локальну ініціативу й міжсекторальну співпрацю дозволить не лише актуалізувати цю спадщину в сучасному культурному просторі, але й забезпечити її передачу наступним поколінням у гідному, осмисленому вигляді.

Дослідження засвідчило, що Волинь як історико-культурний регіон є винятковим про-

стором перетину різноманітних етноконфесійних, мовно-культурних і соціальних впливів. Мультикультурна спадщина цього краю формується як через матеріальні свідчення (архітектурні пам'ятки, сакральні споруди, кладовища, музеї), так і через нематеріальні компоненти (традиції, мова, фольклор, пам'ять, кулінарія), які є важливою частиною локальної та національної ідентичності. У сучасних умовах, зокрема в контексті війни, посилення загроз для культурного середовища та потреби в збереженні історичної пам'яті, популяризація цієї спадщини набуває стратегічного значення.

Окреслено, що екскурсійна діяльність є одним із найефективніших механізмів актуалізації мультикультурного надбання, оскільки дозволяє не лише передавати інформацію, а й формувати емоційний, особистісний зв'язок з місцем, спільнотою, історією. Саме екскурсії – особливо ті, що побудовані за участю локальних гідів, краєзнавців, представників національних громад – здатні створити автентичні, глибокі та інклюзивні культурні наративи. Вони трансформують історичну спадщину з архаїчного елементу у простір живої пам'яті, міжетнічного діалогу та громадянської освіти.

Зазначено також основні проблеми, які перешкоджають ширшій популяризації мультикультурної спадщини Волині. У той же час виявлено реальні перспективи – насамперед пов'язані з цифровізацією, розвитком інклюзивних туристичних продуктів, міжнародною співпрацею, грантовою підтримкою та зростанням інтересу молоді до локальної ідентичності.

Таким чином, екскурсійна діяльність може і має стати не лише формою збереження мультикультурного надбання Волині, а й дієвим чинником його інтеграції в сучасний культурно-туристичний простір України та світу. Для цього необхідне поєднання зусиль культурно-освітніх інституцій, органів влади, дослідницької спільноти, представників громад та цифрових технологій. Успішна популяризація такої спадщини – це не лише шана до минулого, а й інвестиція в майбутнє толерантного, відкритого й культурно свідомого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волинь унікальна. URL: <https://tourism.volyn.ua/tours3d> (дата звернення: 25.06.2025).
2. Володимир – місто твоєї історії: офіційний туристичний сайт міста. URL: <https://volodymyr.travel/?fbclid=IwAR2f-tdmjDI8ybhcXh5HA92XRTt1-mt7iW6VrCSsZ9TltCT8uqRtYq8-mx4> (дата звернення: 25.06.2025).
3. Лисюк Т.В., Ройко Л.Л., Білецький Ю.В. Цифрові інноваційні технології в секторі туризму України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-36> (дата звернення: 25.06.2025).
4. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Білецький Ю.В. Віртуальні екскурсії – інноваційний напрям у туристичній діяльності Волині. *Економіка та суспільство*. 2023. №53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-44> (дата звернення: 25.06.2025).
5. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Білецький Ю.В. Туристичні подорожі у Волинській області: особливості організації в умовах сучасних викликів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-5> (дата звернення: 25.06.2025).
6. Луцьк. Приємне відкриття. URL: <https://www.visitlutsk.com> (дата звернення: 25.06.2025).
7. Трофімук-Кирилова Т., Карпюк А. Популяризація туристичних та екскурсійних об'єктів релігійного туризму у Луцькій територіальній громаді. Міжрелігійний діалог та його вплив на суспільство, політику, бізнес, культуру : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. (Тернопіль, 13 жовтня 2021 р.) / під заг.ред.: О. Є. Гомотюк. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2021. С. 234–239.
8. Туристичні маршрути та екскурсії. URL: <https://cnpvtk.volyn.ua/index.php/napryamki/turizm/pokhodi/interaktivni-pokhodi> (дата звернення: 25.06.2025).

REFERENCES:

1. Volyn unikalna [Volyn is unique]. Available at: <https://tourism.volyn.ua/tours3d> (accessed June 25, 2025).
2. Volodymyr – misto tvoiei istorii: ofitsiyni turystychnyi sait mista. [Volodymyr – city of your history: official tourist site of the city]. Available at: <https://volodymyr.travel/?fbclid=IwAR2f-tdmjDI8ybhcXh5HA92XRTt1-mt7iW6VrCSsZ9TltCT8uqRtYq8-mx4> (accessed June 25, 2025).
3. Lysiuk T., Roiko L., Biletskyi Yu. (2023) Tsyfrovі innovatsiini tekhnolohii v sektori turyzmu Ukrainy. [Digital innovative technologies in the tourism sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-36> (accessed June 25, 2025).
4. Lysiuk T., Tereshchuk O., Biletskyi Yu. (2023) Virtualni ekskursii – innovatsiyni napriam u turystychnii diialnosti Volyni. [Virtual excursions – an innovative direction in the tourism activity of Volyn]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-44> (accessed June 25, 2025).
5. Lysiuk T., Tereshchuk O., Biletskyi Yu. (2023) Turystychni podorozhi u Volynskii oblasti: osoblyvosti orhanizatsii v umovakh suchasnykh vyklykiv. [Tourist travel in Volyn region: features of organization under current challenges]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-5> (accessed June 25, 2025).
6. Lutsk. Pryiemne vidkryttia [Lutsk. Pleasant discovery]. Available at: <https://www.visitlutsk.com> (accessed June 25, 2025).
7. Trofimuk-Kyrylova, T., & Karpiuk, A. (2021). Populiaryzatsiia turystychnykh ta ekskursiinykh obiektiv relihiinoho turyzmu u Luts'kii terytorialnii hromadi [Popularization of tourist and excursion objects of religious tourism in the Lutsk Territorial Community]. *Mizhrelihiyni dialoh ta yoho vplyv na suspilstvo, polityku, biznes, kulturu: zb. materialiv Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii (Ternopil, 13 zhovtnia 2021) / pid zah.red.: O. Ye. Homotiuk. Ternopil: FOP Osadtsa Yu. V., pp. 234–239.*
8. Turystychni marshruty ta ekskursii [Tourist routes and excursions]. Available at: <https://cnpvtk.volyn.ua/index.php/napryamki/turizm/pokhodi/interaktivni-pokhodi> (accessed June 25, 2025).